

**Berite,
širite,
podpirajte,
DELO**

DELO

glasilo KPI za slovensko narodno manjšino

UREDNIŠTVO IN UPRAVA:
34131 Trst - Ulica Capitolina, 3
Telef. 744-046 / 744-047

DOPISNIŠTVO za goriško pokrajino:
34170 Gorica - Ulica Locchi, 2
Telef. 24-36

NAROČNINA: Letna 1.000 lir, polletna 550 lir
Poštni tekoči račun: Trst 11/700

Obnovljena izdaja - Leto XXIII - Štev. 11 (775)

TRST - 25. junija 1971

Posamezna številka 50 lir

Quindicinale
Petnajstdnevnik

Sped. in abbonem.
Postale - Gruppo IT

„Kdor drugim jamo koplje, sam vanjo pade...“

Se nikoli ni preprosti slovenski pregovor bil bolj aktualen in ostro stvaren za sedanji politični položaj, predvsem pa za glavnega krivca, Krščansko demokracijo.

V mislih imamo «prehodno dobo» ali «dobo razmišljanja», kot so jo imenovali takoj, ko so bili objavljeni volilni izidi upravnih volitev 13. junija. Vsem je znano, da se je Italija tistega dne prebudila, kot iz omočice, in ugotovila, da je fašistična stranka pridobila nekaj sto tisoč glasov samo na Siciliji in več kot podvojila svojo moč, v glavnem na račun KD. Vsi so začeli govoriti o «fašistični nevarnosti», skrbeti za razvoj levosredinske politike, malo pa se jih je vprašalo, kdo je za nastali položaj kriv. Edino KD je takoj znala odgovor. Kot vedno so bili za porast fašističnih glasov krivi... komunisti, seveda.

Italijanski pregovor zveni: «Kdor seje veter, žanje vihar» in dobro vedo razni Colombo, Forlani in Sicilianec Restivo, koliko vetra so sejali zadnje čase. Od teorije «nasprotujočih si ekstremizmov», ki je dajala fašističnim škvadristom možnost, da so kakor jegulje švigali skozi mreže sodnih in drugih oblasti, ne da bi se opekli, do javkanja o gospodarskih krizah, vsako krat, ko se je za obzorjem zasvitalo po reformah. KD je sama večkrat iskala pomoč fašistov:

kdo se ne spominja spakedanega zavezništva KD-MSI ob razporoki, proti reformi stanovanj in proti reformi zemljiških najemnin? Volilno kampanjo na Siciliji je KD vodila na običajni, brezobzirni način, medtem ko je največ razsajala polemika o dejavnosti mafije. Fašisti pa so bili kot odmev na stališča demokristjanov: «Kmetje, pazite se, vzeti vam hočejo hišo. Pomagajte nam, branili vas bomo». In nihče ni kmetom znal povedati, če ne redki komunisti, da pomeni stanovanjska reforma hišo za vsakogar, ki je nima in ne obratno.

O reformah je vlada preveč govorila, storila pa ničesar. Tako je marsikatera lažna parola, vržena tjavendan, naletela na zaupanje. Nastal je ljudski protest, ki ga ne moremo vedno enačiti s fašizmom. Demokristjani, ki so glasovali tokrat za MSI, niso vsi fašisti. Marsikdo sploh ni vedel, kaj dela.

Vendar ne bomo razglabljali o vzrokih. Skušali bomo najprej ugotoviti, kaj nam je storiti sedaj.

Mislimo, da je vsakomur, predvsem pa komunistom, jasno, da je treba še enkrat strniti protifašistične vrste, okrepiti boj za takojšnje uresničenje reform. Samo tako bomo lahko spodrezali travo fašistom, reakciji sploh, predvsem KD, kateri je treba dopovedati, da ni koketiranje s fa-

šizmom rešitev sedanjih perečih vprašanj ki neposredno zadevajo tudi demokracijo in dobočnost republiških ustanov.

Z bojem za reforme lahko udarimo po centrih, v družbi in gospodarstvu, ki dajejo kisika desnici, istočasno pa krepili enotnost tistih sil, ki lahko že danes pokažejo Italiji drugo pot, mimo levosredinske stagnacije.

Še nekaj besed o posledicah teh volilnih izidov pri nas. Znano je, da je KD naredila preokret na desno še pred volitvami. Izidi pa so bili dober alibi, ki jim omogoča bolj zaprt, skorajda že hermetičen odnos do marsikaterega vprašanja. Tudi do Slovencev. Primeri dvojezičnosti v rajonskih konzultah, odlaganje obiska pri Colombu, zamrznjenje marsikaterega načrta o soočanju z napredno stvarnostjo, tostran in onstran meje, dokazujejo, da misli KD nadaljevati po tej poti. Bližajo se volitve in sredinsko tajništvo tržaške KD meni, da mora zadovoljiti tudi lastno desnico, če hoče priti s čimmanjšimi žrtvami skozi ogenj volilne kampanje. Pri tem dejstvo, da sta šovinizem in iredenta le balona, napihnjena z državnimi prispevki, ne igra velike vloge.

Iz vseh teh ugotovitev, ki niso propagandistično izkrivljanje dejstev, saj so, takorekoč, na dlani vsem, izhaja le en zaključek: nikakor ne gre zamenjati enotnosti levih in demokratskih sil, dosledne politike za reforme (in pri nas tudi za pravice manjšine) z dogovarjanjem okoli zelene mize. Dobra volja je v izjavah zelo velika, vendar zadostuje le hladni piš s Sicilije, da izgine. Tisti del političnega življenja, tudi pri nas, ki je dolgo časa igral na to karto, dobro ve, kam te besede merijo.

STOJAN SPETIČ

Konec obdobja 18. aprila

Upravne volitve, ki so bile 13. in 14. junija 1971 v raznih pokrajinah Italije, zlasti pa deželne volitve na Siciliji, so bile izredno značilne in politično pomembne. Nikoli v zadnjih petindvajsetih letih nista značilnost in politična pomembnost bili tako močno izraziti kot tokrat. Kaže, da je konec dobe, ki se je za Krščansko demokracijo začela 18. aprila 1948, vendar pa nas dejstvo, da se je okrepila ravno skrajna desnica, ne more pustiti mirnodušne pa čeprav se je to zgodilo na račun demokristjanov in liberalcev; torej, ne na račun levece. Pozitivno pa je dejstvo, da je na teh volitvah Komunistična partija Italije delno izboljšala svoje pozicije in da se je levica na splošno še bolj ojačila.

Na junijskih volitvah je demokristjanska stranka doživela hud poraz. Zlasti poraz na Siciliji je katastrofalen. Tu so demokristjani izgubili več kot 150.000 glasov in osem sedežev v deželni skupščini (prej so jih imeli 37, sedaj pa jih imajo 29). Število glasov, ki so jih demokristjani prejeli v tej deželi na junijskih volitvah je nižje kot kdajkoli v zadnjih dvajsetih letih. Od nazadovanja demokristjanov so največ pridobili misovci.

Na Siciliji so demokristjani v enem samem letu (to je od lanskih

občinskih in pokrajinskih volitev) izgubili 6,6% glasov, če pa primerjamo rezultate zadnjih volitev z rezultati prejšnjih deželnih volitev, ugotovimo, da so izgubili 6,4% glasov.

V Rimu so demokristjani izgubili v enem samem letu 3,8% glasov, če pa primerjamo letošnje rezultate z rezultati prejšnjih pokrajinskih volitev ugotovimo, da so izgubili 3% (4,7% pa v primerjavi s političnimi volitvami).

Več ali manj podobni rezultati so tudi v mnogih drugih središčih, ki pa jih tu ne bomo naštevali.

Misovci so se najbolj okrepili na Siciliji, kjer so poskočili od 7,3% kar na 16,3%. V nekaterih mestih tega otoka so misovci naredili še večji skok. Zato so danes na tem otoku po številu glasov na tretjem mestu. Toda pri ocenjevanju volilnih izidov moramo upoštevati dejstvo, da je bila desnica na siciljskem otoku vselej dokaj močna (česarvno se ta moč pogostoma menjuje in se enkrat izraža v tej, drugič pa v drugačni obliki). Pod raznimi etiketami so desničarji tudi pred dvajsetimi leti prejeli 1/3 celotnih glasov. Na kasnejših volitvah je del desničarskih glasov absorbirala demokri-

(Nadaljevanje na 4. strani)

Ob poimenovanju tržaških ulic

Občinska uprava „pozabila“ na Slovence

Občinski svet v Trstu je na seji, ki je bila v torek 22. t.m. sprejel sklep o novem poimenovanju 23 mestnih in predmestnih ulic ter nekaterih ulic in cest v okolici mesta. Za sklep so glasovali svetovalci strank, ki sestavljajo koalicijo leve sredine. Komunisti so se glasovanja vzdržali.

Med 23 na novo poimenovanimi ulicami ni niti ena posvečena Slovcem. Že to je dovolj, da zelo kritično ocenimo levosredinsko občinsko upravo in da ožigosamo zadržanje tistih, ki sicer često govore zelo sladke besede Slovcem, ko pa je treba z dejanji nekaj dokazati, na sladke besede popolnoma pozabijo. Tu vprašujemo: Kako je mogoče,

da slovenski socialist Dušan Hreščak in predstavnik «Slovenske skupnosti» dr. Rafko Dolhar odobravata tako zadržanje?

Na torkovi seji je odbornik Hreščak glasoval za predlog o poimenovanju, dr. Dolhar pa ni bil prisoten. Vendar pa je Dolhar v odboru in je prav gotovo vedel za predlog. Zakaj se ni postavil proti njemu? Kje je doslednost?

Svojčas je občinska uprava sklicala številne sestanke v vseh okoliških vaseh. Na sestankih so vaščani jasno povedali kakšna je njihova želja. Predlagali so vrsto imen, ki naj bi jih dobile ulice. Predlagali so imena slovenskih, pisateljev in pesnikov, predlagali imena partizan-

skih herojev, predlagali tudi nekatera stara ledinska imena. Sestankom je prisostvoval takratni občinski odbornik Ceschia. Predloge vaščanov je odbornik vzel na znanje. Toda zdi se, da je bila to le komedija, kajti takrat se je demokristjanski občinski odbornik Ceschia poslavljaval od Trsta, saj je kmalu potem odšel na novo službeno mesto v Rim. Po tem, kar se je sedaj zgodilo, lahko sklepamo, da so demokristjani enostavno goljufali naše vaščane.

Nekaterim ulicam so dali imena istrskih mest (seveda v italijanski), drugim so dali imena raznih trav itd. Seveda niso pozabili na (Nadaljevanje na 4. strani)

XI. festival DELA v Dolini

Sobota, 26. junija ob 21. uri

Revija pevskih zborov

nastopili bodo naslednji zbori: VALENTIN VODNIK iz Doline, FRANCE PREŠEREN iz Boljunca, SLOVENEK iz Boršta, SLAVEC iz Ricmanj, FRAN VENTURINI iz Domja in VASILIJ MIRK s Proseka - Kontovela

Nedelja, 27. junija ob 19. uri

koncert godbe iz Brega

ob 19,30 zborovanje. Govorila bosta deželna svetovalca

Dušan Lovriha in Silvano Bacicchi

ob 20. uri bo nastopila folklorna skupina kulturno umetniškega društva

Joža Vlahović iz Zagreba

Ponedeljek, 28. junija ob 21.30 uri

filmska predstava

Torek, 29. junija ob 18. uri

koncert godbe iz Ricmanj

ob 20,30 bo nastopila

baletna skupina iz Kopra

Vse štiri večere bo tudi ples. Igral bo ansambel **Kras**

Praznik komunističnega tiska v Trebčah

Sobota, 26. junija ob 17. uri

odbojarski turnir za II. pokal DELA

Turnir organizira športno društvo PRIMOREC iz Trebč.

Srečale se bodo naslednje ekipe:

PARTIZAN - Sežana, ZARJA - Bazovica, SOVODNJE - Sovodnje, GAJA - Padriče, MLADOST - Doberdob in PRIMOREC - Trebče ob 21. uri bo nastopila skupina **Canzoniere triestino**

Nedelja, 27. junija ob 10. uri

nadaljevanje odbojarskega turnirja

ob 16. uri **koncert**

Nastopila bosta pevska zbor TABOR z Opčin in SLAVEC iz Ricmanj ter godba PARMA iz Trebč

Zborovanje. Govorila bosta:

Inž. Roberto Costa in Stojan Spetič

Ponedeljek, 28. junija ob 21. uri

koncert

Nastopila bosta pevski zbor PRIMOREC iz Trebč in harmonikarski orkester MIRAMAR

Torek, 29. junija ob 10. uri

finalna srečanja odbojkarjev

V soboto, nedeljo in ponedeljek zvečer bo tudi plesna zabava.

Ob petdesetletnici KPI

Delež komunistov v boju proti fašizmu

II.

15. decembra 1941, le nekaj ur po končanem procesu, ki ga je v Trstu uprizorilo posebno fašistično sodišče, in po sodnem izreku, so bili ustreljeni na Opčinah Pinko Tomažič in drugi štirje slovenski rodoljubi.

Leta 1942 je posebno sodišče obsodilo na smrt 13 Slovencev in Hrvatov iz Julijske krajine. Te so ustrelili v kraju Forte Bravetta Mučeniki so pokopani skupaj z drugimi italijanskimi protifašisti na pokopališču Verano v Rimu.

Iz vseh teh podatkov je razvidno, kako veliko je bilo junštvo protagonistov protifašističnega boja in kako velike so bile žrtve njihovih družin, ki so skozi dolga leta bile izpostavljene ponižanju, preganjanju in bedi. Kljub vsemu hudemu pa tovariši niso klonili in boj proti fašizmu se je nadaljeval.

Mučenje protifašističnih jetnikov ni prenehalo niti po obsodbi. V ječah in v konfinaciji so jih

fašistični biriči čestokrat mučili. Jetniški pravilnik, ki je bil uveljavljen na temelju zloglasnega Roccovega zakona, je med drugim predvideval izolacijo političnih jetnikov.

Jetniki so stradali in živeli v neznosnih razmerah. Dnevno so prejeli dva in pol litra vode, ki je morala zadostovati za pitje in umivanje, 60 gramov kruha in en sam obrok slabe juhe ali mineštre. Jetniki so smeli pisati svojcem samo eno pismo na teden, pošiljke od doma, hrano in perilo pa so lahko prejeli samo ob praznikih, ki jih je priznaval režim, to je petkrat na leto. Če si je jetnik želel nabaviti knjigo, je moral za to imeti dovoljenje od ministrstva. Knjigo je nabavila jetniška uprava, seveda z denarjem jetnika.

Fašistični biriči so v ječah pogosto delali preiskave. Če so med preiskavo našli npr. košček svinčnika, so jetnika premestili v temnico, kjer je bil režim še hujši. Jetnik v temnici je prejel po en obrok hrane vsak tretji dan.

Večina komunistov je bila zaprta v ječah, kjer je bil v veljavi najstrožji notranji režim. Te ječe so bile v naslednjih krajih: Perugia (tu so bile zaprte ženske), Portolongone, Santo Stefano, Civitavecchia, Fossano, Castel Franco in še v nekaterih drugih krajih. V teh ječah se jetniki niso smeli posluževati svojega imena. Označeni so bili s številkami.

Težje bolni jetniki so bili zaprti v ječi Turi v Bariju. Tu je umrl tovariš Antonio Gramsci, voditelj KPI. Tu je bil zaprt tudi naš tovariš Leopoldo Gasparini.

Naši tovariši so v ječah ustanovili kolektive. Pošiljke, ki so jih prejeli od svojcev, so razdelili med vse člane kolektiva.

Kljub temu, da so bili naši tovariši tako hudo prizadeti, so ostali vedri. Imeli so voljo do študija in so se pripravljali na nadaljevanje boja proti fašizmu.

Žrtve, ki so jih doprinesli komunisti v boju proti fašizmu, za svobodo in demokracijo so bile izredno velike.

MARIJA BERNETIČ

„Labinska republika“

Pred nedavnim so v Labinu v Istri slovesno proslavljali petdesetletnico zgodovinskega upora rudarjev in ustanovitve tako imenovanega «Labinske republike». Pravilno je, da se pomembne obletnice spomnemo tudi v našem listu in bralce, četudi bežno, seznanimo s tem, kako so se razvijali dogodki leta 1921.

2. marca 1921 so labinski rudarji začeli stavko v protest zoper fašistično nasilje. Potem so zasedli rudnike, izvolili osrednji rudarski svet (sovjet) z akcijskim izvrševalnim odborom in krajevnimi sveti; akcijski odbor je prevzel upravo obratov in uvedel socialistično družbeno ureditev na območju raškega premogovnega bazena. Za zaščito te-

ga osamosvojenega ozemlja in njegove ureditve so ustanovili oborožene čete, imenovane «rdeče straže» Do 8. aprila ko so oblasti z vojaško intervencijo premagale in zavzele «republiko», se je življenje v njej nadaljevalo v miru in redu, po sistemu kolektivnega samoupravljanja.

«Labinska republika» ni bil izoliran pojav, čeprav je časovno in prostorsko ločen od sorodnih gibanj drugje, ter prostorsko omejen na izredno majhen del ozemlja, temveč je bil sestavni del, podaljšek enakih po Evropi. Nastal je pod vplivom oktobrske revolucije, o čemer pričajo rudarski sovjeti, ki so bili splošne množične pobude po prevzemanju boljševiških izkušenj.

Gibanje labinskih rudarjev se je ujemalo s italijanskim delavskim gibanjem. Šlo je za iste cilje in za enako samoupravno družbo. Razlikovalo pa se je po tradiciji, po udeležbi prebivalstva, zlasti pa različne narodne pripadnosti njegovih nosilcev: Hrvatje, Italijani, Slovenci, pa tudi Čehi, Slovaki in Madžari, razen tega pa je nastalo na ozemlju, katerega pripadnost je bila dolge mesece sporna. Upor, zasedba in prevzem uprave niso bili docela spontan, nenaden akt delovnih množic, temveč so bili posledica večmesečnih priprav na revolucionarni prevrat v Italiji. Uresničena je bila tista težnja po oklicu komunističnih in proletarskih republik, (Nadaljevanje na 4. strani)

„Dekle iz Vietnama“

V torek, 29. junija bo v Dolini gostovala baletna skupina, ki deluje pri Zvezi kulturno prosvetnih organizacij v Kopru. Skupino vodita Stanislav Hiti in Vuka Kumar-Hitijeva. Posebno izrazit ples, ki ga bo baletna skupina izvajala v Dolini, je ples «Dekle iz Vietnama». Ta ples prikazuje najprej veselo mladost vietnamskega dekleta, nato vojni napad z vsemi tragičnimi posledicami, ko ljudje umirajo ali ostanejo pohačeni, slepi, kruljavi ali ponoreli, vendar pa med tolikim zlom ostane deklet, po katerem nosi balet ime, živo in zdravo, kajti vietnamsko ljudstvo mora verovati v življenje, če hoče prenašati in prenesti sedanje zlo, ki se je združilo nadenj. Značilnost tega baleta, ki si ga je zamislila Vuka Kumar-Hitijeva in ki ga izvaja skupina šestih deklet in enega fanta, je ta, da je brez glasbene spremljave. (Na sliki: prizor iz tega dela)

VEDRE MISLI

Mladina na praznikih tiska

V teh tednih se bodo po naših vaseh zvrstili prazniki komunističnega tiska. O pomenu in vlogi našega tiska in posebej še teh pobud so starejši tovariši že marsikaj napisali tudi v našem listu, zato bi se v to ne spuščali. Radi pa bi se na kratko dotaknili vprašanja mladinskega prispevka pri teh pobudah.

Zagotovo lahko trdimo, da je mladinska prisotnost na praznikih tiska v zadnjih letih krepko narasla: v večji meri so sodelovali bodisi pri samih tehničnih pripravah ter snovanju in izvajanju sporeda kot tudi enostavno z udeležbo.

Potreba po mladinskem kotičku pri praznikih tiska postaja iz leta v leto bolj živa. Vsi smo lahko že opazili pri malodane vsaki dejavnosti in prireditvi, kako prijetno in koristno vpliva na njen potek in končni uspeh že sama navzočnost mladih. Seveda mora prireditelj skrbeti za to, da bo vsebina sporeda za mladino dovolj privlačna. To skrb smo si tudi letos prevzeli člani ZKMI.

O tem, kako smo ustregli njihovu pričakovanju in potrebam, naj mladi sami sodijo: radi bi videli, da bi nam mladi svoje opazke, pripombe in predloge poslali kar na naslov uredništva.

Vsekakor se mislimo praznikov udeležiti z zastavami ter s prodajo knjig, revij, umetniških reprodukcij, rdečih rut, plošč in lepakov s podobami znamenitih revolucionarjev.

Seveda se nikakor ne nameravamo pri tem ustaviti. Predvsem si želimo, da bi praznik tiska bil v vsaki vasi prilika, da se člani organizacije iz različnih krajev med seboj spoznamo, seznanimo s problemi, ki spremljajo našo dejavnost, da preudarimo možnost obnove, ozi-

roma ustanovitve krožka komunistične mladine, kolikor ga še ni, da skupno začrtamo smernice njihovega poletnega delovanja.

Vendar bi to še vedno ne zadoščalo. Napačno bi si predstavljali praznik našega tiska kot prireditev namenjeno izključno našim članom. Seveda se na njihovo odgovornost najprej sklicujemo, toda prazniki komunističnega tiska naj bodo tudi priložnost za vse demokratične mladince, katere vabimo, naj nas obiščejo, pa čeprav iz gole radovednosti. Z veseljem jim bomo razkazali razstavljen tisk ter se z vsakim o čemerkoli pomenili.

Vsakemu članu torej naloga, da privabi na praznik kar le more mladih znancev in prijateljev.

RAVEL KODRIČ

Dijaško gibanje

Šolsko leto 1970-71 pomeni mejnik za dijaško gibanje na znanstvenem in klasičnem liceju France Prešeren v Trstu. Člani lanskega agitacijskega kolektiva smo spoznali, da mora naš boj zajeti vsakega dijaka, da se mora vsaka pobuda roditi iz baze, če hočemo, da rase dijaško gibanje kvantitativno in kvalitativno.

Tako smo že v začetku leta usmerili naše delovanje v to smer. Razrušili smo mejo, ki je delila šolo na dva tabora in ki nam je onemogočila vsakršno širše delovanje na šoli. Prva etapa našega delovanja je bila izvolitev predstavnikov razredov. Ker je po našem mnenju tak odbor, kot je bil zamišljen prej, le oddaljal širše kroge dijakov od življenja na šoli, smo sprejeli predstavništvo le kot stranski odbor; zborovanju pa smo posvetili večjo pažnjo. To je postalo sredstvo za rast politične in družbene zavesti vseh dijakov in v tej smeri smo vodili zborovanja, ki so imela vedno kot glavno

točko diskusijo o socialnih, političnih in kulturnih vprašanjih. Dijak je postal aktivnejši in je dobil večjo odgovornost. Še vedno pa smo imeli opravka s kvalunkvizmom, ki je v raznih trenutkih resno motil naše delovanje.

Dijaško gibanje je doseglo svoj višek decembra 1970 z zasedbo šole. Z veseljem smo opazili množično prisotnost in aktivnost dijakov in to nam je dalo moč, da smo na šoli opravili ogromno politično delo. Tudi antifašistična mobilizacija je v tistih dneh dosegla višek. V zasedeni šoli smo na zborovanju imeli srečanje z delavci. V dneh 8. in 9. decembra, ko so fašistične škvadre nemoteno razsajale po mestu in pretepale slovenske študente, smo z delavci, ki so prišli na naše vabilo, stražili šolo in se je med nami rodil tovariški odnos. V tem času je dijaško gibanje dokazalo, da čuti potrebo po šolski in sploh po družbenih reformah; dokazalo je, da gibanje ne sloni le na goli kritiki obstoječega reda, temveč kaže jasno pot k rešitvi perečih vprašanj.

Po zasedbi je dijaško gibanje doživelo krajišni premor. Vendar je mobilizacija rasla za časa sološne stavke 7. aprila. V tem času smo imeli mnogo zborovanj, na katerih smo diskutirali o reformah in dali velik pomen načinu, kako bomo nastopili.

7. april — splošna stavka — šolsko posloplje je bilo prazno, dijaki so se množično udeležili stavke in velike enotne manifestacije.

Po zasedbi šole smo dobili od profsorskega zbora dovoljenje, da lahko izobešamo na oglasno desko karkoli, razen stvari, ki bi lahko žalile moralo. Pozneje, ko smo obesili na oglasno desko dnevnik Panagulis, ga je sluga na ukaz ravnateljskega sveta odstranil. Dijaki smo takoj odgovorili temu zborovanju, na katerih smo diskutirali o reformah in dali velik pomen načinu, kako bomo nastopili.

Do konca leta pa je dijaško gibanje doživelo večji premor. Avantgarde na šoli so se borile, kolikor je bilo v njihovih močeh, proti tej stazi, proti razočaranju, kateremu so

(Nadaljevanje na 4. strani)

VALTER PRAŠELJ

Lik revolucionarja

Josip Verginella

Josip Verginella se je rodil v Križu leta 1908. Še zelo mlad se je pridružil delavskemu gibanju in aktivno deloval v času, ko je divjal fašizem. Komaj 17 leten je bil aretiran zaradi širjenja komunistične propagande. Po izpustu iz zapora se je umaknil v Jugoslavijo, kjer pa so ga takratne kraljeve oblasti preganjale. Odšel je v Francijo in od tam v Sovjetsko zvezo, kjer je nadaljeval svojo dejavnost in bil izvoljen celo za poslanca. Iz Sovjetske zveze je kot prostovoljec odšel na bojišče v Španijo. Po končani španski vojni se je umaknil v Francijo, kjer se je kasneje pridružil francoskim partizanom, po padcu fašizma pa je prišel v Italijo, kjer je organiziral partizansko vojsko najprej v Piemontu in nato v Lombardiji. Zaradi svojih sposobnosti je bil imenovan za komandanta 122. garibaldinske udarne brigade. Januarja 1945 je bil zajet od fašistov in ustreljen. Po njegovi smrti so brigado, kateri je poveljeval, poimenovali po njegovem imenu Odlikovan je bil s srebrno medaljo.

Občni zbor SPZ

V nedeljo, 15. junija je bil v Prosvetnem domu na Opčinah občni zbor Slovenske prosvetne zveze. Na njem so bila po delegatih zastopana skoraj vsa večlanega prosvetna društva. Po poročilu predsednika dr. Roberta Hlavatyja se je razvila živahna razprava. Govorniki so kritično ocenjevali dosedanje delo zveze in posameznih društev. Ponovno je bila poudarjena zahteva po pozitivni prosvetnih društev v mestu in v predmestjih in po sodelovanju z delavskimi organizacijami. Omembe vredno je dejstvo, da je bila na občnem zboru mladina zelo dobro zastopana in da je sodelovala tudi v razpravi ter postavila konkretne predloge. Mladinci so predložili tudi dve resoluciji, ki sta bili sprejeti.

Prva resolucija se glasi:

«Občni zbor SPZ obvezuje predsedstvo, da bo dalo pobudo za organizacijo protifašistične budnosti v krajih, ki so najbolj izpostavljeni škvadrstičnemu izzivanju in da bo v ta namen skušalo pritegniti k tej dejavnosti vse napredne, demokratične sile in organizacije na kulturnem, športnem in političnem področju».

Druga resolucija pa se glasi:

«Občni zbor obvezuje predsedstvo SPZ, da v čim krajšem času da pobudo za sestanek z odgovornimi dejavniki tržaških in goriških sindikalnih organizacij CGIL, CISL, UIL in ACLI, da se preučijo možnosti sodelovanja pri organiziranju kulturne dejavnosti med slovenskim delavstvom in možnosti posredovanja kulture slovenske narodne manjšine v

Italiji italijanskim delavcem na osnovi vzajemnega spoštovanja in soočena s stvarnimi družbenimi potrebami in v zgodovinskem obdobju».

Na občnem zboru je bilo izvoljeno novo vodstvo SPZ. Sestavljeno je tako-le:

Klavdij Palčič, predsednik; Saverij Rožič, Sveto Grgič, Nadja Kriščak, podpredsedniki; Mirko Kapelj, Edmund Košuta, tajnika; Silvij Tavčar, blagajnik; Boris Foraus, Miro Kuzmin, gospodarja; Edvin Švab, Dino Roner, Igor Orel, Marko Kravos, dr. Leopold Devetak, Dušan Kalc, odborniki; Viktor Bogatec, dr. Mirko Primožič, Darko Švab, člani nadzornega odbora; Dr. Robert Hlavaty, Boris Race, Slavko Rebec, člani razsodišča. Referente bo imenoval novi odbor.

Prva seja novega odbora bo dne 1. julija 1971.

(Izčrpnjšo analizo o občnem zboru, o predlogih in sklepih, bomo objavili v eni izmed prihodnjih števil.)

Boljunčani v Kočevju

Pionirka iz Kočevja pozdravlja goste iz Boljunca.

Bivši partizani in aktivisti iz Boljunca so obiskali Kočevje in nekatere druge kraje na Dolenjskem. V teh krajih so se številni Boljunčani bojevali med narodno osvobodilno vojno. Mnogi so padli v bojih.

V Kočevju so Boljunčane izredno prisrčno sprejeli. Predsednik združenja borcev je izrekel gostom dobrodošlico, pionirji in pionirke pa so jim pripeli na gumbnico simboličen rdeči nageljček.

Pred spomenikom padlih v NOB je bila spominska svečanost. Predstavniki partizanskega združenja iz Boljunca so položili cvetje na spomenik, moški zbor, ki ga vodi Drago Žerjav, pa je zapel žalostinko. Na tej proslavi je sodeloval tudi zbor harmonikarjev iz Kočevja.

Po proslavi so Boljunčani v spremstvu gostiteljev obiskali kočevski mu-

zej, nato pa so se odpeljali v Žužembek, kjer je bila pred spomenikom padlih druga spominska svečanost.

V Dolenjskih toplicah so goste iz Boljunca sprejeli predstavniki zveze borcev NOB iz Ljubljane. Tu je bilo tudi skupno kosilo, na katerem so si tovariši izrekli zdravice. Borci so obujali spomine na težke a obenem junaške čase.

Boljunčani so nato obiskali tudi Sv. Urh, kjer je bila med vojno zloglasna belogardiščna postojanka in mučilnica.

Tovariši iz Boljunca so bili zelo zadovoljni s celotnim potekom obiska v Sloveniji in se zahvaljujejo gostiteljem, zvezi borcev NOB iz Ljubljane in Kočevja in tovarišu Josipu Starcu iz Boljunca, ki je skrbel za to, da je izlet lepo potekel.

MALA KULTURNA KRONIKA

Opčine

Slovensko prosvetno društvo Tabor na Opčinah je priredilo v ponedeljek zvečer svečanost v počastitev spomina pokojnega profesorja Ivana Sosiča. Svečanosti so se poleg svojcev pokojnega udeležili tudi številni člani društva.

V imenu društva Tabor je spregovorila podpredsednica Stanka Hrovatinova, o liku pokojnega profesorja je govoril tajnik SPZ Mirko Kapelj Živa Grudnova, Olga Lupinčeva in Drago Gorup pa so brali odlomke iz s pokojnikovih del. Na koncu je zbor Tabor, ki ga vodi Sveto Grgič, zapel tri pesmi.

Sovodnje

V nedeljo 27. junija se bodo v Sovodnjah zaključile poletne prireditve, katere je organiziralo športno in prosvetno društvo SOVODNJE. Organizatorji so poskrbeli za vrsto kulturnih, športnih in zabavnih prireditev.

V nedeljo 14. t.m. sta se na športnem igrišču pomerili enajstorici slovenskih nogometašev s Tržaškega in Goriškega. Po tekmi je bil koncert, na katerem so sodelovali pevski zbor JEZERO iz Doberdoba, mešani pevski zbor iz Rupe, novoustanovljeni sovodnjski nonet in godba KRAS iz Doberdoba.

Zelo uspel je fotografski natečaj, ki je imel, med drugim, obvezni motiv to je fotografiranje partizanskega spomenika v Sovodnjah.

V nedeljo 20. t.m. je gostovala v Sovodnjah dramska skupina prosvetnega društva OTON ŽUPANČIČ iz Štandreža. Predstavila je veseloigro TISOČAK v TELOVNIKU. Igralce iz Štandreža je številno občinstvo toplo pozdravilo.

Poleg tega so Sovodnjenci poskrbeli tudi za zabavo z beat večeri, ki so navdušili predvsem mlade, ansambel GALEB iz Nove Gorice pa je poleg modernih motivov izvajal tudi polke in valčke, v katerih so se »pomerili« stari pari.

Ceprav je bilo vreme precej nestalno in včasih tudi hladno, so sovodnjske prireditve prav dobro uspele.

Boršt

Preteklo nedeljo je prosvetno društvo Slovenec v Borštu priredilo »praznik vina«. Na kulturni prireditvi so sodelovali pevski zbor in ansambel Ivan Cankar iz Tabora v Savinjski dolini, godba iz Brega, zbor Slovenec, mladi harmonikarji in folklorna skupina iz Boršta.

Obisk v Skopju

Na povabilo Kulturno-prosvetne skupnosti mesta Skopja in pevskega zbora Koča Racin so obiskali makedonsko glavno mesto predstavniki Slovenske kulturno-gospodarske zveze in Slovenske prosvetne zveze ter pevska zbor Vasilij Mirk s Proseka-Kontovela in Valentin Vodnik iz Doline. Predstavniki SKGZ in SPZ so imeli vrsto razgovorov z uglednimi predstavniki makedonskega javnega življenja ter se dogovorili o nadaljnjem sodelovanju zlasti na področju kulturne in prosvete. Pevska zbor sta imela en celovečerni koncert v mestnem gledališču, sodelovala pa sta tudi na svečani akademiji v počastitev 35-letnice prve stavke makedonskih gradbincev. Skopska radiotelevizija je posnela celoten spored naših pevcev.

Srečanje z makedonskimi rojaki je potekalo v izredno prisrčnem ozračju.

2500 knjig vsako minuto

V Sovjetski zvezi deluje 288 založb, ki se ukvarjajo z družbeno in politično pa tudi znanstveno literaturo in z leposlovjem. Izhaja več kot poldruga milijarda knjig, 4000 revij in nad 8000 časnikov. Vse to tiskajo v 145 jezikih — 58 tujih in v 89 narečjih ali jezikih sovjetskih narodov. Tretjino celotne produkcije zavzema leposlovje. Velik delež posvečajo sovjetske založbe tudi znanstveni literaturi; v zadnjih letih je izšlo npr. 11.000 monografij in zbirk v nakladi 21 milijonov. Najza-

nimivejši so bili zborniki Osvojitve vesolja, Sovjetsko strojništvo in tehnični napredek in Petdeset let znanosti in tehnike. Ob stoletnici V. I. Lenina je moskovska založba politične literature namenila širši javnosti zbornik Zakladnica velikih idej.

V zadnjih 53 letih je izšlo v Sovjetski zvezi skupno 2,2 milijona publikacij v 34 milijardah izvodov. Leposlovne naklade naraščajo vsako leto. V sovjetskih tiskarnah natisajo vsako minuto 2500 knjig — povprečno torej 3,7 milijona izvodov na dan. Med temi knjigami so dela v najrazličnejših jezikih, npr. v angleškem, francoskem, nemškem, japonskem, arabskem, korejskem bengalskem in v drugih jezikih. Skrbijo tudi za to, da prevajajo najnovejša dela svetovne književnosti v ruski jezik in da so kmalu po prvi izdaji v izvorniku dostopna tudi sovjetskim bralcem. Da bi bili ljubitelji književnosti dobro informirani, se sestajajo v klubih bralcev, kjer razpravljajo o knjigah in o delih založb. Te prireditve so pod geslom »Beroče ljudstvo namesto beroče elite».

V Sovjetski zvezi računajo statistiki zdaj na 100 prebivalcev letno 500 novih knjig in brošur, 50 časnikov in 60 periodik. Od tega zavzema učbeniki in izobraževalna literatura že 36%. Nad milijon sovjetskih knjig te vrste izvažajo v 52 dežel na svetu.

Zaradi ovir tehnične narave nismo mogli v današnji številki objaviti najavljene članka o problematiki Slovenskega gledališča. Prosimo za razumevanje.

Uredništvo

Folklorna skupina kulturno umetniškega društva Joža Vlahovič iz Zagreba, ki bo v nedeljo, 27. junija ob 20. uri nastopila na festivalu DELA v Dolini, je ena izmed najbolj znanih v Jugoslaviji. Nastopila je v številnih državah Evrope, na mednarodnih tekmovanjih pa je prejela najvišja priznanja. (Na sliki vidimo ples »Dubrovačka poskočica«).

Rajonski sveti v Gorici

Občinski svet v Gorici bo imenoval komisijo za sestavo osnutka statuta in pravilnika rajonskih svetov. Kot je znano komunisti že mnogo let zahtevamo, naj se občinska uprava decentralizira in naj preko rajonskih svetov dobi nove, bolj demokratične značilnosti. Z imenovanjem zgoraj omenjene komisije bo storjen šele prvi korak, ki vodi k uresničitvi te zahteve.

Tudi od komisije, ki bo izdelala osnutek statuta in pravilnika bo v marsičem odvisno, kakšno vlogo bodo imeli rajonski sveti; od nje je tudi odvisno, ali bodo ti sveti v službi demokracije ali pa bodo samo posvetovalni organi.

Nekaj je že sedaj gotovo in to je, da se nahajamo pred dolgim in nelahkim političnim bojem, po katerem bomo presojali politično voljo posameznih skupin do napredovanja na poti decentralizacije občinske uprave.

Komunisti zahtevamo, naj se pri ustanavljanju rajonov upoštevajo socialne, gospodarske, zgodovinske in etnične značilnosti. Ni mogoče npr. sprejeti predloga, naj se Štandrež priključi rajonu, ki bi obsegal tudi en del središča mesta, saj so značilnosti Štandreža povsem drugačne od značilnosti mesnega središča. Kot je znano so demokristjani svojčas predlagali, naj se Štandrež priključi enemu izmed rajonov v središču mesta. Če bi se to zgodilo, bi popolnoma negirali etnično in zgodovinsko značilnost Štandreža, to je vasi, ki je svojčas (tako kot Ločnik, Podgora in Pevma) imela ločeno občinsko upravo.

Po predlogu komunistov naj bi

bila goriška občina razdeljena na naslednje rajone: Štandrež, Ločnik, Podgora, Pevma, Stražice, Sv. Rok-Sv. Ana in Sv. Gora. (Mestno središče je problem zase).

Posebno vprašanje je, kako bodo imenovani odnosno izvoljeni rajonski sveti. Komunisti menimo, da bi te svete morali voliti neposredno. Zadevamo se sicer, da obstojajo določene težave, vendar pa je treba upoštevati dejstvo, da je bistvenega pomena najtesnejša povezava med prebivalci rajonov in rajonskih svetov. Ustvariti je treba nove strukture, take, ki bodo zagotovile dejansko povezavo. Le tako bodo rajonski sveti vitalni in bodo izraz dejanske volje občanov.

Cestna razsvetljava v Trebčah

Kot v nekaterih drugih vaseh, ki spadajo pod tržaško občino, tako so tudi v Trebčah začeli obnavljati električno napeljavo, toda dela so iz nerazumljivih razlogov obtičala na mrtvi točki. Medtem je podjetje ACEGAT zanemarilo obstoječo cestno razsvetljava. Pregorjenih žarnic niso odstranili. Nekatere ulice so že dalj časa nerazsvetljene. Zaradi tega se vaščani zelo pritožujejo.

Pred kratkim je občinska svetovalka tov. Jelka Gerbčeva povabila občinsko upravo, naj poskrbi, da bo vprašanje cestne razsvetljave v Trebčah čimprej dokončno rešeno. Še prej pa je potrebno, da pregorele žarnice zamenjajo z novimi.

Ustanovni kongres zveze za avtonomijo

V soboto 19. junija je bil v Trziču ustanovni kongres posoške zveze za avtonomijo in krajevno oblast. Kongresa so se udeležili številni pokrajinski in občinski svetovalci, odborniki in župani.

V razpravo na kongresu je posegel tudi doberdobski podžupan tovariš Karlo Černic. Govoril je o perečih vprašanjih, med katerimi je na prvem mestu vprašanje pravic Slovencev. Med drugim je omenil dejstvo, da nobena slovenska občina na Goriškem nima svojega prapora, ker nadrejena oblast ne dovoljuje, da bi bil napis na praporu dvojezičen. Tovariš Černic je ob tej priliki povabil demokratične občinske uprave, v katerih živijo tudi Slovenci, (Ronke in Foljan-Sredipolje), naj podprejo slovenske kulturne organizacije. Povabil je tudi zvezo za avtonomijo in krajevno oblast, naj se zavzame za ta problem.

Predstavniki deželne zveze je v zaključnem govoru priznal pomen vprašanja, ki ga je načel tov. Černic in povabil voditelje novostanovljene pokrajinske zveze, naj predlog doberdobskega podžupana upoštevajo.

Prošnja

Skupina mladincev iz Šempolaja, Slivnega, Praprota, Prečnika in Trnovca je poslala županu občine Devin-Nabrežina in v vednost tudi svetovlaskim skupinam, ki sestavljajo devinsko-nabrežinski občinski svet, in odboru jusarjev v Šempolaju naslednjo prošnjo:

«Promemoria»

Do levosredinskega zavezništva (ki je prej podobno brozgi) nismo nikoli gojili posebnih simpatij. Preveč nas spominja na pava, ki ima prelep širok in pisan večbarvni rep; misliš si, da bo glas take ptice nekaj zares čudovitega. Ko pa zapoje slišiš iz kljuna glas zarjavele pločevine.

In vendar smo Slovenci tudi naivni. Pavji glas slišimo že nekaj let in kljub temu se še najdejo ljudje, ki — zagledani v pisano pahljačo repa — mislijo, da se iz tistega kljuna še da kaj izvleči, kar bi bilo glasu podobnega.

Prav tako naivno verjamemo, kdaj pa kdaj, da se dva slovenska odbornika («Saj sta naaša...») lahko rešita kritik, malo zaradi neizkušenosti, še več pa zaradi manjše prefriganosti.

In tako postajata vse bolj podobna pijancu, ki opleta iz gostilne v beznico, iz beznice v gostilno in pušča za vsakim vogalom in v vsaki točilnici nekaj dolga, toliko dolga, da se niti sam ne spominja več, koliko ga je.

Zato bi rad, če mi dovolita, zapisal kratek «promemoria» za pozabljivce. Najprej dvojezičnost. Tovariš Hreščak, pa menda vendar ne boste razočarali fašistov in «Piccolan», a? Pred sedem leti, ko ste postali odbornik, so pobalini v črnih srajcah, «Piccolo» pa za njimi, obljubljali, da bo Trst pretresla dvojezičnost za vse in povsed. Razumemo, da so pretiravali, to že. Pa bi vsaj malo, kako malo malenkost, a? Recimo tablice na openskem tramvaju, ki ste jih dali sneti in za katere ste vi pristojni? Pred letom dni ste dejali, da jih preučujete. Slišal sem praviti, da komisija sedaj ravnokar končuje preučevanje problema, če je treba tablico (Prepovedano kaditi - Vietato fumare) priviti z 4 vijaki ali zabiti s 4 žebli. Drug problem, s katerim se ubada, baje zadeva barvo tablice. Odtenkov sive barve je nad 45 in pravijo, da se še niso zedinili med seboj.

Tovariš Hreščak! Dajte no, pritisnite malo na te vaše, naj zaključijo preučevanje pred upokojitvijo...

Pred časom ste dali postaviti pred Bazovico, Padričami in Križem (ki je za priloznost postal Sveti, prebivalci pa «svetokriški») dvojezične table. Skrite so v zelenju, na nič ne da. Glavno je, da jih imamo. Toda ni dovolj. Zakaj Padriče da. Trehče pa ne? In še Lonier, Bani, Opčine, Prosek, Katinarina, Kontovle, Barkovlje, Podlonier, Rovte, Ferluqi, Piščanci...

Prijatelj Dolhar, tovariš Hreščak! Ne čakajte do volitev, take špekulacije se slabo obrestujejo!

Usoda je z vama kaj bridka. Istrski begunec Ceschia je po Krasu obljubil (in to zelo resno) ulice po slovenskih možeh. Njega ste poslali nekam v Rim, v Trstu pa glasovali za 23 ulic, ki zadovoljujejo le Lego nazionale in Unione istriani (tista, ki ima na grbu kozo, v Nabrežini pa naselja in občino). Tako je moral za obliube, dane Slovincem, plačati pošten Istran, vidva, Slovenca, pa sedaj molčita.

Ostane vprašanje rajonskih konzult. Po dogovoru ne bomo imeli tolmačev, ki nam jih zagotavlja statut. Celu Mljač že govori samo v italijanščini in je že pozabil na svoje junaško grmenje. SSL bo prejela svojega predsednika v Rojanu, medtem ko bosta na Krasu oba županova namestnika demokristjana in, seveda, vse prei kot Slovenca.

Laina se še nadaljuje, a raje prekinem. Izpuli sem iz pavjega repa levosredinskih miljenčkov le nekaj peres. Ostale bodo že drugi, volici sami. Razen če ne bodo naši prijatelji sklenili reševati koalicije z novim naseljevanjem južniakov, ki nam jih za Legišovo Nabrežino obljubljajo demokristjanski prvaki.

Pa ne, da bi mi južnjaki ne bili simpatični. Nasprotno, prepričan sem, da bi se tudi med njimi našel nekdo, ki bi našima slovenskima odbornikoma zabrusil:

«Uéhi, ca' facimmo, paisà, sfacimmo?»

Črt

PS: Za naše bralce, ki jim v soseščino še niso naselili nikogar, prevedem zadnji stavek: «Hej, prijatelj, ga spet lomiš?»

Tov. Capotorto obsojen

Sporočilo tržaške federacije KPI

Delavec Luigi Coporto, ki je nastopil v obrambo tržaškega občinskega sveta ob priliki fašističnih izgrediv, je bil obsojen. Zaradi tega se vsa protifašistična javnost hudo zgraža.

Tržaška federacija KPI je objavila tiskovno sporočilo, v katerem izreka solidarnost z obsojenim delavcem, poudarja zaskrbljenost in nezadovoljstvo zaradi obsodbe in izraža upanje, da bo prizivno sodišče obsojenega delavca oprostilo.

Federacija KPI pripominja, da obsodba enega izmed delavcev, ki so nastopili v obrambo občinskega sveta in oprostitve fašističnih pretepačev, ki so oboroženi vdrli v sejno dvorano občinskega sveta, lahko samo razburja demokratično javnost.

Na koncu tiskovno sporočilo tržaške federacije poudarja, da Trst noče nikakršnega povratka v dobo škvadrizma in šovinizma, kar je bilo potrjeno tudi na enotnih protifašističnih manifestacijah.

Nabrežina:

Lepaki čudne vsebine

Pretekli teden smo opazili v vaseh nabrežinske občine lepake čudne vsebine. Lepake je dala nalepiti sekcija PSI.

Socialisti se čutijo užaljeni, ker jih niso njihovi partnerji (Krščanska demokracija in Slovenska skupnost), s katerimi sodelujejo v občinski upravi, obvestili, da je občinska uprava sklenila povišati družinski davek.

Gre namreč za neki obrazec, ki ga je občinska uprava poslala številnim davkoplačevalcem, predvsem delavcem, z vabilom, naj ga izpolnijo ter prijavijo vse njihove dohodke.

Naj omenimo, da je pobuda občinske uprave upravičeno razburila prizadete občane. Že prejšnja leta je

občinska uprava povišala družinski davek. Odpor prizadetih davkoplačevalcev je nekoliko preplašil nabrežinske socialiste. Le-ti bi se radi sedaj otresli odgovornosti, ki jo imajo pred volivci.

V predvolilnem boju smo mi napadali prejšnjo občinsko upravo leve sredine, ki je bila zelo podobna sedanji, ter ji očitali, da je potojila davčno breme in to predvsem na račun delovnega ljudstva. Kritizirali smo težnjo po izenačenju občinskega proračuna s povišanjem davkov na račun delovnega ljudstva in srednjega sloja.

Danes se pojavlja ista napaka, kar močno vznemirja že itak preveč obdavčene davkoplačevalce.

Mnenja smo, da je treba iskati večje dohodke drugje in to predvsem pri velikih kapitalistih, bodisi v krajevnem kot v državnem merilu.

Občinska pobuda glede obdavčevanja se nam zdi nesmiselna, posebnost sedaj, ko so v teku priprave na izvedbo splošne davčne reforme.

Socialistom v Nabrežini svetujemo, naj se ne smešijo s tem, da se izmikajo lastni odgovornosti in naj raje izstopijo iz neljudske občinske uprave in s tem pripomorejo, da se ponovno vzpostavi levičarska uprava, kar je želja večine domačinov.

Nadaljevanje

Izidi volitev

(Nadaljevanje s 1. strani)

stjanska stranka, kar je prišlo do izraza tudi pri usmerjevanju njene politike, ki je bila povsem desničarska.

Komunisti so obdržali svoje pozicije v 90 večjih občinah V nekaterih krajih ni mogoče točno določiti števila komunističnih glasov, ker so bile enotne levičarske liste V petih pokrajinskih glavnih mestih je položaj boljši. V Genovi so komunisti napredovali bolj kot kdajkoli v zadnjih sedmih letih in bolj kot na političnih volitvah. Po zaslugi tega napredovanja je ustvarjen, prvič po dvajsetih letih, pogoj za ustanovitev levičarske uprave. (Še vedno pa je možna tudi obnovitev leve sredine). V mestih Bari, Foggia in Ascoli Piceno je položaj komunistov nekoliko slabši. V rimski pokrajini se beleži napredovanje tako v primerjavi z lanskimi volitvami kot z volitvami leta 1966. Za Sicilijo, kjer so bile v petih od devetih volilnih okrožij skupne liste komunistov in socialproletarcev, je nemogoče delati ločene

primerjave. V volilnih okrožjih Catania, Palermo in Messina, kjer so komunisti nastopili sami, torej brez socialproletarcev, beležimo napredek v primerjavi s prejšnjimi pokrajinskimi volitvami, ne dosežemo pa številke iz leta 1967, tj. prejšnjih deželnih volitev. Omembe vredno je dejstvo, da je komunistična partija v Palermu, kjer je bil najhujši spopad z mafijo, presegla število glasov, ki jih je prejela na lanskim pokrajinskih volitvah; da je krepko napredovala v primerjavi s prejšnjimi deželnimi volitvami in da se približuje številu glasov, ki ga je dosegla na političnih volitvah. V deželni skupščini je sedaj 36 komunistov. Toliko jih doslej še ni bilo. To je nesporno pozitivno dejstvo.

PSIUP na splošno ni napredovala. Kaže da je del volitev, ki so na prejšnjih volitvah glasovali za to stranko, sedaj glasoval za socialiste. Samo v Puglii je ta stranka nekoliko napredovala.

Poimenovanje tržaških ulic

(Nadaljevanje s 1. strani)

demokristjanske in socialdemokratske prvake, povsem pa so prezrli junake boja proti fašizmu.

Don Luigi Sturzo (ustanovitelj ljudske stranke, predhodnice krščanske demokracije), Edmondo Puecher (tržaški socialdemokrat), Montona, Portole, Pinguente (to so imena istrskih mest Motovun, Oprtalj in Buzet), Toscanini (slavni dirigent), Terstenico (t.j. Trstenik, katerega sedaj imenuje Monte Radio), Dittano (trava), Carso (t.j. seveda Kras), Strada per Monte Spaccato (po naše se Monte Spaccato imenuje Griža!) itd. Med vsemi temi imeni je samo ime Valentina Pittonija, znanega voditelja tržaškega delavskega gibanja.

Na torkovi seji je bila dokaj živahna razprava, pri kateri pa se ne bomo ustavljali, podčrtati pa hočemo zlasti besede, ki jih je poudarila naša tovarišica Jelka Gerbčeva.

Dejala je: «Toponomastična politika občinskega odbora je nezaslišana, kvalunkvistična in zaprta vsakršnemu konstruktivnemu predlogu. Nihče ne posluša volje občanov. Vsakdo si privošči, da sklepa po svoje. Občinska uprava je popolnoma prezrla vrednote osebnosti iz odporništvu, saj so redke izjeme osredotočile v perifernem rajonu Sv. Sergija. Že od leta 1967 čakamo na odgovor v zvezi s predloženimi predlogi, naj bi nekaj ulic poimenovali po ludeh, kot so bili: partizanski komandant Josip Verginella iz Križa, nosilec srebrne medalje za zasluge v odporništvu, Marij Matjašič iz Barokovi, heroj Pinko Tomažič.»

Tovarišica Gerbčeva je v nadaljevanju svojega govora poudarila:

«Toljokrat ste vi predstavniki leve sredine dajali izjave o dobri volji, ko gre za Slovence. Toliko obljub ste dali v programskih izjavah, a vse je ostalo pri obljubah, pri izjavah. Nič se ni premaknilo z mrtve točke. Ni še ulice, ki bi nosila ime nekega slovenskega pisatelja, umetnika, partizana ali pa domače ledinsko ime in to kljub desetim sestankom z odbornikom Ceschio. Edini predlog, ki ste ga dali, je hibridno ime Terstenico, ko pa vendar vsi veste, da je v slovenščini Trstenik»

Kaj pravzaprav dela toponomastična komisija? Zakaj je ne razširite z novimi strokovnjaki? Če pa ne dela, naj občinska uprava prenese razpravo v sejno dvorano, da bo lahko opozicija povedala svoje mnenje.»

V razpravo je krepko posegel tudi tovariš Lucijan Pahor. Ponovno je vztrajal v zahtevi, naj bi se občina spomnila žrtev fašističnega na-

silja in borcev za svobodo, kot sta bila zakonca Haas, kot so bili Gabrijelčič, Alojz Babič in drugi.

Razprava, žal, ni dala nobenega sadu. Kot smo že uvodoma omenili, so svetovalci leve sredine soglasno odobrili predlog občinskega odbora.

«Labinska republika»

(Nadaljevanje z 2. strani)

ki je bila dve leti živa tudi v goriški Furlaniji in v Trstu, okrepljena z vero, da bo revolucionarni zgled na tem ozemlju sprožil plaz enakih akcij po vsej državi. Dejansko pa se je «republika» rodila iz potrebe po samoobrambi pred napredujočimi protirevolucionarnimi silami — fašizmu in ni imela nikakršnih ofenzivnih možnosti, saj je ta čas krivulja splošnega revolucionarnega razpoloženja odločno upadala. Dogodki tudi niso pomenili revolucije v pravem pomenu besede, bili so preveč omejeni, pač pa so vsebovali revolucionarne elemente: zasedba rudarskega bazena, zamenjava uprave lastnikov s samoupravo proizvajalcev, uporaba orožja za obrambo zasedenega območja in njegove ureditve, socialistična družbena ureditev po sovjetskem vzgledu ter razredni, internacionalni značaj «državice», katere zunanji znaki so bili, rdeča zastava, srp in kladivo.

Dijaško gibanje

(Nadaljevanje z 2. strani)

šli naproti ne samo manj zavedni dijak, ampak tudi aktivni tovariši, ki so videli s koncem zasedbe, šole tudi konec dijaškega gibanja. Osebo dolžim tega premora naorganizirano dijaškega gibanja in pomanjkanje širše politične zavesti; pomanjkanje povezave z delavskimi in političnimi organizacijami.

Naš cilj — in po mojem mnenju tudi cilj vseh italijanskih šol za prihodnje šolsko leto — je navezati stike s silami, ki se borijo za družbene preobnove, vendar pa mora ostati dijaško gibanje avtonomno, ker ima vrsto značilnosti, ki jih ne zasledimo pri nobenem drugem gibanju. Zgrešeno bi bilo, če bi temu gibanju skušali dati strankarsko fiziognomijo; nasprotno, mora se roditi sodelovanje in prav v tem je rešitev nestalnosti dijaškega gibanja, kajti zavedamo se, da brez realnega povezovanja z delavskimi množicami se bo naša borba izčrpala. V tem smislu se mora razvijati naše delovanje prihodnje šolsko leto.

DELO

glasilo KPI za slovensko narodno manjšino
Direktor Marija Bernetič
Ureja uredniški odbor
Odgovorni urednik
Anton Mirko Kapelj
Tisk: Tip. Riva - Trst
Ulica Torrefbianca, 12

Ob XXIII. mednarodnem tržaškem vzorčnem velesejmu (od 17. do 29. junija 1971)

RAZSTAVLJA
Tržaška knjigarna
v jugoslovanskem paviljonu
(v Palači narodov)

knjige in revije
sledenih slovenskih založb:

Cankarjeva založba
Centralni zavod za napredek gospodinjstva - CZNG
Časopisno založniško podjetje Komunist
Državna založba Slovenije
Mladinska knjiga
Mohorjeva družba
Partizanska knjiga
Pomurska založba
Slovenska matica
Tehniška založba
Uradni list SRS
Založba Lipa
Založba Obzorja
Zavod Borec

Sprejema naročila za vse razstavljene knjige

Nasvidenje na sejm!